

Українська [Русский](#) [English](#)

Свобода - це, передусім, не привілеї, а обов'язки

Альбер Камю, французький романіст, філософ, публіцист, лауреат Нобелівської премії 1957

[ГОЛОВНА](#)[НОВИНИ](#)[ГАЗЕТА](#)[ФОТО](#)[ВІДЕО](#)[МАГАЗИН](#)[АРХІВ](#)[УКРАЇНА INCOGNITA](#)[КОНТАКТИ](#)[НОВОРІЧНА АНКЕТА](#)**ГАРЯЧІ ТЕМИ** [Інтервенція Росії](#) | [Вони загинули за нас](#)[Повідомте про новину](#)

Українська історія —наскрізний мотив творчості Івана-Валентина Задорожного

У Галереї мистецтв Національного університету «Києво-Могилянська академія» відбувся вечір пам'яті відомого митця

Олесь Соловей

15 листопада, 2013 - 11:10

Share

45

Twitter

G+

1

Like

«МАМАІ». 1979—1983 pp.

Нині минуло 25 років, відколи не стало видатного художника. Валентин Задорожний — людина незвичайної долі й величезної творчої потужності, залишив прекрасні роботи в монументально-декоративному жанрі. Для багатьох це було очевидним ще за життя Валентина Феодосійовича, але не даремно кажуть: велике бачиш на відстані. З висоти цих 25 років можна говорити про актуальність його творчої спадщини.

Розквітнуло монументально-декоративне мистецтво в Україні у 1960-х — 1980-х роках. Тоді, власне, почалася друга хвиля українського відродження. Перша випала на часи українізації 1920-х. Ми пам'ятаємо: після знищення школи монументального мистецтва Михайла Бойчука і фізичного знищення його самого та його учнів (а тих, хто вижив, було розкидано по світах), мистецький процес було знівельовано. Українське образотворче мистецтво за панівної ідеології соцреалізму розвивалося лише в одному руслі — станковому. Однак, незважаючи на руйнацію та нівелювання, неперервна нитка школи великого учителя збереглася в авторитетних людей — Степана Кириченка, Григорія Довженка, Володимира Бондаренка, до яких приєднався молодший Іван Литовченко — вони тримали неперервну сув'язь з ідеями, якими жив Михайло Бойчук та його школа (саме ж ім'я Бойчука було під табу й узагалі вилучено з історії українського мистецтва). У колі тих художників, до яких приєдналася і творча молодь, наприкінці 1950-х — на початку 1960-х визріла ідея секції монументально-декоративного мистецтва. Це були люди, які мислили національною формою, пам'ятали свої витоки. Водночас вони шукали адекватні пластичні форми для реалізації своїх задумів, новітні матеріали і своїм мистецтвом хотіли впливати на соціум, а не залишатися в межах станкової картини, яка до того ж жорстко контролювалася виставковими радами і цензурою, як і відповідними структурами, які визначали лояльність чи нелояльність твору до пануючої системи.

Слід зазначити, що в Київському художньому інституті до середини 1960-х монументального відділення не існувало. Адже це специфічна освіта — вона відрізняється своїми пластичними засобами, технологіями. І ось в монументально-декоративне мистецтво прийшло покоління неофітів: за плечима якого було пережито Голодомор, репресії, жахіття Другої світової війни. Покоління те пройшло суворий гарт і зберегло чистоту й альтруїстичне ставлення до мистецтва. Серед художників станкового живопису, які вже заявили про себе, мали авторитет і могли йти второваним шляхом, — Алла Горська, Віктор Зарецький, Опанас Заливаха, Микола Стороженко, Людмила Семикіна, Галина Северук, Веніамін Кушнір, Ада Рибачук, Володимир Мельниченко. Та вони мали активне громадське життя (Клуб творчої молоді), а частина з них брала участь у створенні секції монументально-декоративного мистецтва при Спілці художників

	£18.35	-17%
-18%	-19%	-10%

БЛОГИ

Ігор Лосєв

[Медіапростір для сусідів?](#)

Сергій Грабовський

[Зрада без покарання?](#)

Валентин Торба

[Новорічна неவிпадковість,](#)

Сергій Грабовський

[Різдво: календарні та політичні пристрасті](#)

Валентин Торба

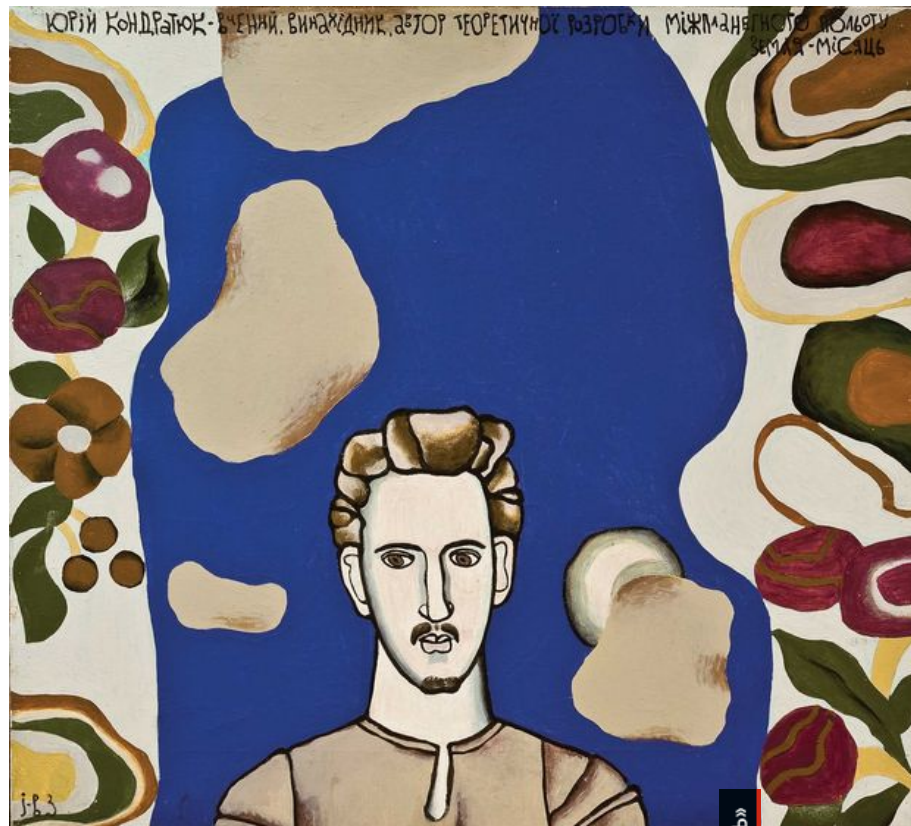
[Безкінечний «2014-й рік»](#)

ОСТАННІ СТАТТІ РУБРИКИ

[«Маланка-фест 2016» буде благодійним](#)[Сценічний «майдан» і... майданчики](#)[Як поєднувалась творчість із](#)

України. І в цьому контексті слід нагадати про випадок, який багатьох, можливо, шокував.

Іван-Валентин Задорожний на той час — успішний, благополучний художник, вже мав почесне звання, був членом правління СХУ. За пропозицією своїх колег Миколи Стороженка та Веніаміна Кушніра несподівано для багатьох він долучається до монументалістів. Але в цьому його виборі можна побачити глибинний зміст — адже формувалася секція однодумців.

«ЮРИЙ КОНДРАТЮК». 1982 р.

Життя Задорожного було сповнене драматизму: передчасна смерть матері, в 1932-му батько його, ледве живого, привозить до Києва і рятує від голодної смерті. 11-річний хлопчина ночував між колонами будинку на Малій Житомирській, зрештою, його прихистили добрі люди. З 1937 по 1939 рр. він навчається в Республіканській середній художній школі (тепер у всім відомій споруді Історичного музею України). За спогадами його однокласників, часто Задорожний не йшов спати, а працював до ранку, змальовуючи стоси паперу, проявляючи свою фанатичну любов до творчості...

Потім воював на фронті Другої світової — був розвідником (старшина морської стрілецької бригади). Потрапив в дуже небезпечні ситуації, запероторити в табори ГУЛАГу, а то й навіть розстріляти СМЕРШ за те, що підібрав антисталінську німецьку агітаційну листівку, яку не викинув, і вилучили... Повернувшись з війни змужнілим чоловіком, він навчається в Художньому інституті, в майстерні Костя Єлеви і Анатолія Петрицького, розробляє історичну тематику, пише полотно «Богдан Хмельницький і його сини», кримському хану свого сина Тимоша». Відтоді українська історія стає наскрізним мотивом його творчості.

Сформований і визнаний художник долучається до секції монументалістів — 1966-му стає заступником голови секції. Цей період представлено знаковими в його творчості роботами, які свідчать про стильову трансформацію. Серед них — відомий твір, що увійшов до історії українського мистецтва, «На місці минулих боїв» («Мої земляки», 1964 р.) Час появи цього твору — час творчого вибуху і в українському кіно (поява фільмів «Сон» Володимира Денисенка і «Тіні забутих предків» Сергія Параджанова). Задорожний рішуче пориває з засадами соцреалізму і прийнятими кліше в зображенні людини праці з щасливою посмішкою «на благо Вітчизни». У Задорожного — ідея незнищенності народу виражається з максимальною узагальненістю образів, як епічна парсуна. Люди на полотні є уособленням землі, вони закорінені в ній. В їхніх образах — драматизм пережитого, надії на майбутнє. У них немає псевдокрасивості, в них — краса душі. З цього ряду можна згадати полотна «Садкам цвісти», «Бабуся Ніла».

кріслом...«київського міністра культури»

«Кожен номер газети «День» для розумних людей свято!»

Чому Христос під вартою?

«Україна опинилася в центрі формування європейської нації»

«Україна стала лакмусовим папірцем Європи»

«День» - газета тих, хто відчуває особисту відповідальність перед суспільством»

«Молодий театр не здавав свої позиції»

«Для мене зараз є «довгий 2014-ий»»

Погода 04.01.16, вечір

Погода у Києві

-18°

вологість: 71% тиск: 743 мм
вітер: 2 м/с, південний

[Погода у Львові](#) [Погода у Донецьку](#)

ОПИТУВАННЯ

Яким, на Вашу думку, став 2015 рік для країни?

- ☐ - Позитивним, нарешті вдалося стабілізувати ситуацію;
- ☐ - Позитивним, розпочалися довгоочікувані реформи;
- ☐ - Негативно, ми продовжуємо втрачати людей, територію і час;
- ☐ - Негативно, стара системна криза лише поглибилася;
- ☐ - Не спостерігав, займався собою і родиною.

Голосувати

[Старі опитування](#)
[Результати](#)

«САМОТА». 1983 р.

1974 р. відбулася подія, яку можна назвати катарсисом самоочищення: художник спалює свої станкові роботи періоду реалізму. Для нас такий вчинок здається незбагненим, адже це були чудові професійні твори. Та це чесність творця, який до самозречення служить своїй музи.

Відтоді за його задумом реалізовано унікальні об'єкти, які стали славою українського мистецтва. Серед цих творів — вітражі: «Наша пісня, наша слава» (150 м2) у Палаці культури ім. Петровського в Кременчуці на Полтавщині, «Намисто» (70 м2) у селі Калита Броварського району на Київщині, «Люди, бережіть землю!» у Палаці культури шинного заводу в Білій Церкві, мозаїки: «Ой ти, зіронько, ти вечірняя» у Палаці культури в селі Калита Броварського району на Київщині, різьблення по дереву: «Мелодія дружби» у Палаці культури у Павлограді на Дніпропетровщині, панно «Скіфія» (40 м2) в мотелі-кемпінгу «Пролісок» під Києвом.

У 1976-1982 роках Задорожний оформлює зал «Братина» в готелі «Либідь» у Києві, що є унікальним прикладом синтезу, коли в одному об'єкті художник вирішує просторову ситуацію інтер'єру й екстер'єру як цілісної структури, поєднавши монументальну скульптуру, gobelen, вітраж, енкастику та розробку авторських меблів. Для цього комплексу він створює «Слов'янські міфічні образи». Автор провів надзвичайно копітку роботу, заглибившись в давньоукраїнську міфологію, певною мірою відтворивши пантеон язичницьких богів. Він знайшов унікальну пластичну мову для цих скульптур, викликаючи довіру до побаченого, переконуючи, що саме такими вони мають бути. Це сила перетворення — художник не робить реконструкцію з археологічних артефактів, а через художнє видіння та інтуїцію створює образи, які працюють на матрицю пам'яті. До цього комплексу входять унікальний gobelen «Кий», енкаустичний фриз «Слава на світі най сонцю буде, а мир на землі вам, добрії люди!»

Однак доля цього комплексу трагічна — він став жертвою сучасного вандалізму...

1988 р. майстер відійшов у вічність і буквально через кілька років цей об'єкт цілеспрямовано знищили. Нові власники готелю «Либідь» викинули зі свого приміщення унікальні твори митця. Лише завдяки подвижництву родини, його друзів і колег вони перейшли на збереження до Національного університету «Києво-Могилянська академія»: gobelen «Кий» розміщено у вестибюлі Культурно-мистецького центру, станкові роботи та ескізи до монументальних творів представлено там же, у кімнаті-музеї В. Задорожного «Хата». На жаль, дерев'яні скульптури богів під дією часу невблаганно руйнуються і

потребують реставрації, а для цього необхідні кошти інвесторів.

У Спільці художників України і, зокрема, бюро секції монументалістів Валентин Задорожний був харизматичною постаттю з усіма ознаками лідера, який умів відстоювати свою позицію на будь-якому рівні. А це була позиція захисту високої культури монументального мистецтва, яке мало свої витoki в школі Бойчука, мозаїках і фресках Київської Русі, народному мистецтві, і яка також увібрала в себе все найкраще зі скарбниці світового мистецтва — античності, середньовіччя, модернізму XX століття.

Як згадували на вечорі пам'яті його друзі та колеги (Володимир Пасивенко, Василь Андріяшко, Володимир Прядка, Олександр Мельник, Олександр Фисун) — безпосереднім вчителем він не був, але мав талант організатора, допомагаючи молодим колегам творчо розкрити свій талант.

Сьогодні творча спадщина Івана-Валентина Задорожного не втрачає своєї актуальності, бо його мистецтво оперує категоріями вічності, а на бієнале історичного живопису «Україна від Трипілля до сьогодення» його роботи — найсучасніші!

Олесь СОЛОВЕЙ, фото надано автором

Рубрика: [Культура](#)

Газета: №209, (2013)

ПІДТРИМАЙ «ДЕНЬ»

people reading

Like 1

Share with friends

☒ Hypercomments

[Create your widget](#)[About HyperComments](#)[Log in](#)

(0)

Comments

- All
- New
- Popular

Enter text...

Add comment

e-mail

Share 45

Twitter

1

Like

ГОЛОВНІ НОВИНИ

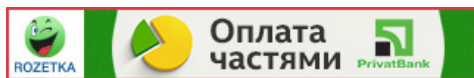
Маркевич увійшов до десятки кращих клубних тренерів світу

Збірна України з тенісу перемогла США у матчі Кубка Гопмана

Саудівська Аравія розірвала дипломатичні відносини з Іраном

Новини партнерів

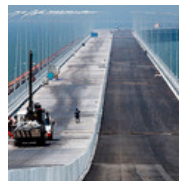
15-річний український талант переходить в "Аякс"

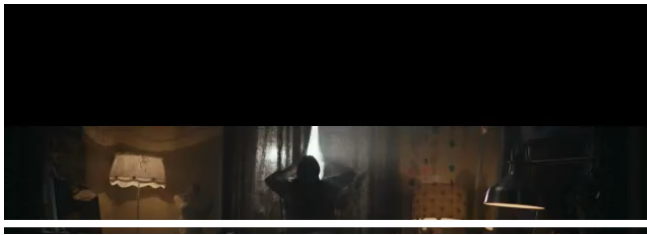
Стала відома дата РЕВАНШУ Кличка та Ф'юрі

Мілевський зустрічає Новий рік у компанії двох краlechok

Россия остановила строительство Керченского моста. Причина такова

РЕКЛАМА

ВАКАНСІЇ

Робота в Києві

Розмістити резюме

KINOafisha.ua - всі фільми проката

Новини зі всієї України в одній стрічці

Онлайн телепрограма на TVgid.ua

Автопоиск avtosale.ua.

Робота у Києві та Київській області - на JOB.ukr.net

БІЛЬШЕ ЦІКАВОГО

«Ситуація в Україні перетворює звичайних громадян на героїв країни»

«...І тазик олів'є»

Звикання до того, до чого звикати не можна

Знищення національного надбання України

ПРОЕКТИ/ІНІЦІАТИВИ

Потрібна допомога

фонд день

Благодійна організація «Фонд сприяння ініціативам газети «День»

XVII Міжнародний фотоконкурс газети «День»

XVII Міжнародний фотоконкурс газети «День»

[Facebook](#)

[Twitter](#)

[VK](#)

[Google+](#)

[Youtube](#)

[RSS](#)

© 1997-2015, ТОВ «УКРАЇНЬСЬКА ПРЕС-ГРУПА»

Матеріали, надруковані у газеті «День», є власністю видавця, захищені міжнародним і українським законодавством і не можуть бути відтворені у будь-якій формі без письмового дозволу видавця. При використанні наших публікацій посилання на газету обов'язкове.

Мобільна версія сайту

